

Inleiding

Enige tijd geleden heb ik het boek “Weldadigheden van een Verbonds-God” van John Warburton ter hand genomen, wat al geruime tijd in mijn boekenkast stond, maar nog onaangeroerd. Enkele gebeurtenissen uit het boek wil ik graag met u delen.

De tijd voorafgaand aan het geboortjaar van John Warburton.

In 1662 werd door koning Karel II de “Act of Uniformity” uitgevaardigd. Hierin stond o.a. dat men het ongeveer eens moest zijn met de leer en handelswijze van de Anglicaanse kerk en geordend worden tot het predikambt door de bisschoppen. Omdat men wel wist dat de Puriteinen in de kerk dit niet zouden kunnen accepteren stelde men deze voorwaarden. In diepste kern ging het om het wezen van het Christendom: de leer die naar de godzaligheid is. Al ruim een eeuw eerder, en wel in 1555, werd John Bradford verbrand onder de roomse Maria de bloedige, koningin van Engeland. De martelaar Bradford schreef: “Niet ik, maar Christus en zijn leer wordt veroordeeld.” In 1662 werden de godzalige leraars uitgestoten en werden de gevangenen geopend. Tweeduizend leraars werden van hun post verdreven. Ze baden voor de vorst die hun verdreef. Zij waren zelf de schuld, zoals blijkt uit het gebed dat Thomas Watson bad te Walbrook, op 8 juli 1662: “Wij hebben de Heere des hemels gekruisigd.” Maar daarna mag hij uitroepen: “Niets kan ons doen smelten, dan de liefde van Christus.” Binnen vijf jaar na de uitwerping van de Non-Conformisten of ook wel Disenters, werd Londen twee keer verwoest. De eerste keer door de pest, daarna door vuur. Meer rampen volgden. De godsdienst in de kerk van Engeland was bijna geheel uitgeblust en in veel van haar gemeenten ging de lamp Gods uit. Toch werd er gepredikt. Soms in een weiland, dan in een dal. Als ze opgepakt werden, werden ze in de gevangenis geworpen en bleven daar vaak tot hun dood. In 1688 komt de grote omwenteling als stadhouder-koning Willem III koning van Engeland wordt. De gevestigde kerk moest niets van hem hebben.

Op 15 november 1688 viel hij Engeland binnen en zette koning Jacobus II van Engeland af. Samen met zijn vrouw, Maria II, regeert hij over Engeland, Schotland en Ierland. De vervolging van de afgescheidenen viel weg hetgeen ook grote negatieve gevolgen had voor de bloei van de Kerk. Vervolgens regeerde koningin Anna, zijn schoonzus, tot 1714. Daarna kwam een verval in maatschappelijk, moreel, godsdienstig, kerkelijk en vooral in geestelijk opzicht. De kerk van de Non-Conformisten bestond, maar je kon niet zeggen dat ze leefde. En dan, zo ongeveer in 1740, in die nacht, in die ontzettende onverschilligheid komt er een opwekking. Zij komt niet van de gevestigde Engelse kerk, ook niet van de Non-Conformisten. Zij komt door slechts een enkele persoon, wier hart de Heere aanraakte. Zij kwam niet van hooggeplaatste geestelijken. De Heere raakte mannen aan en zij predikten en onderwezen. In het land waar bijna niet meer werd gepredikt, werd nu het tweesnijdend scherp zwaard gehanteerd. Enkele predikers uit die tijd? George Whitefield, de gebroeders Erskine of de Amerikaanse theoloog Johathan Edwards. Laatstgenoemde preekte eens voor Britse mijnwerkers waarbij de tranen over de wangen liepen en er lichte sporen achterlieten. Toen hij in Exeter het Woord Gods verkondigde kwam er een man met een steen in zijn hand naar hem toe die zei: “Ik ben gekomen om u de hersens in te slaan, maar God heeft mij door uw prediking een verbrijzeld hart gegeven”. Omstreeks het einde van de 18^e eeuw komt er weer een diep verval en een dode vormendienst. Het werk van de Heilige Geest, overtuiging van zonde en het wonder van de ontzaglijke verlossing door het dierbaar bloed van de Heere Jezus Christus wordt niet langer noodzakelijk geacht. En toch geeft ook dan de Heere Engeland nog niet geheel aan zichzelf over.

Warburtons jeugd en zijn bekering.

John Warburton wordt in Oktober 1776 geboren in het plaatje Stand. Zijn moeder was een vat tot de heerlijkheid bereid van voor de grondlegging der wereld. Op jonge leeftijd bad John zeer plechtig zijn gebeden. Als hij braaf zou zijn dan zou God hem liefhebben en dan zou hij één van Zijn volk worden. Na gedane zonden bad hij weer tot God om vergeving en beloofde het niet meer te doen. Tot een jaar of 16 had Warburton zulke natuurlijke overtuigingen. Inmiddels was hij gehuwd. Op een moment hoorde hij dat er een nieuwe kerk in Bolton geopend zou worden waarin een mooi orgel stond en ging er heen. Toen hij de leraar zag staan zag hij dat het dezelfde prediker (dominee Jones) was die hem vele jaren geleden een preek had doen horen die hem danig verontrust had dat hij veel beloften ging doen om een nieuw leven te leiden. Gedurende vele weken durfde hij nauwelijks op te zien of te spreken, uit vrees van te zullen zondigen. Dat was echter spoedig voorbij gegaan en ging hij erger dan ooit door met zondigen totdat God hem arresteerde met de tekst "En bedriegt uzelfen niet, God laat Zich niet bespotten, want zo wat de mens zaait, dat zal hij maaien (Gal. 6:7)". Hij geloofde waarlijk dat hij in de hel zou neerzinken. Al zijn zonden en ongerechtigheden van kindsbeen af staarden hem in zijn aangezicht en hij beefde als een blad. De prediker toonde aan wat de mens van nature is en hoever natuurlijke mensen kunnen gaan in het beloven en weer verbreken van hun beloften, in zondigen en daarover weer berouw hebben, totdat, als genade dit niet verhoedt, de hel hun ellendige verblijfplaats worden zal. Hij toonde aan, dat de mens, beloften doende, enkel bezig was God te bespotten en zichzelf te bedriegen. *Een vraag zo tussendoor: Is God al eens God geworden in ons bestaan, en zijn Zijn deugden al eens pijlen geworden die op ons zijn gericht vanwege onze val in Adam? Hebben wij al eens gebeefd voor Gods majesteit, heiligheid en gerechtigheid?* Het is met mij verloren", zei hij tot zijn vrouw, die er niets van verstond en hem voor gek verklaarde. Toch ging hij weer een keer mee met vrienden om te kaarten op een zaterdagavond, echter dezelfde tekst uit Galaten 6 kwam weer als een donderslag naar binnen. Hij hield het er niet meer uit, en werd door zijn vrienden voor de grootste gek verklaard. Toen kwamen de ontzettende woorden in zijn gemoed: *"Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden geweigerd, Mijn hand uitgestrekt heb en daar niemand was die opmerkte; en hebt al Mijnen raad verworpen, en Mijn bestraffing niet gewild, zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen. Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt (Spr. 1:24-26)".* De Heere kwam hem te vernederen en ook te bemoedigen met de woorden "Zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden (Matth. 7:7)". De wanhoop is John vervolgens nabij als hij met medearbeiders naar een hooifeest gaat. De tekst "Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel (Hebr. 9:27)" sloeg naar binnen. Hij vluchtte weg. Een vernieuwd gezicht van Gods recht in een rechtvaardige Wet, bracht hem er telkens toe te geloven, dat het voor God onmogelijk was, om hem genade te bewijzen, zowel als het voor God onmogelijk was op te houden te bestaan. John had het voornemen, door het ingeven des duivels, om zich in een waterput te storten. Toen hij bij de put kwam zag hij zo klaar als de zon op de middag, dat de Wet heilig was, recht en goed; en dat God hem geen onrecht gedaan had, doch dat de ganse oorzaak van zijn verdoemenis bij hemzelf lag. Hij kon "Amen" zeggen op zijn eigen verdoemenis. *We zien dit in de Schrift ook in Leviticus 26:40-41: "Dan zullen zij hun ongerechtigheid belijden en de ongerechtigheid hunner vaders met hun overtredingen, waarmee zij tegen Mij overtreden hebben, en ook dat zij met Mij in tegenheid gewandeld hebben. Dat Ik ook met hen in tegenheid gewandeld en hen in het land hunner vijanden gebracht zal hebben. Zo dan hun onbesneden hart gebogen wordt en zij aan de straf hunner ongerechtigheid een welgevallen hebben."* Toen hij op het punt stond in de put te springen klonken de volgende woorden in de oren: "Wie weet?" Deze woorden klonken

diverse keren in zijn ziel. Wie weet, God mocht nog genade hebben voor mijn arme ziel? Het belette hem zichzelf te verdrinken. *Hier zien we hoe de Heere in de overtuiging van zonden ondersteuning geeft vanuit het Evangelie, dat een zondaar niet in de wanhoop terecht komt. Hij komt wel in een zalige wanhoop, maar niet in een wanhoop waarin hij zich van het leven beroofd, hoewel het ver kan gaan, maar de Heere bewaart voor een wanhoopsdaad als van Saul, Achitofel en Judas.*

De volgende zondag besloot hij naar Manchester te gaan. Wie weet? Hij ging hopende en biddende voort. De oude leraar bepreekte Gal. 3:10: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het Boek der Wet om dat te doen." Na de dienst zwierf hij om en om. Hij zag in de Cannonstreet dat er mensen een kapel ingingen. Het was de kapel die hij ooit met zijn moeder wel eens had bezocht waar dominee Roby toen preekte. Wie weet, kwam in zijn gemoed en hij ging naar binnen. Hij dacht na het gebed dat ds. Roby wel dezelfde tekst zou bepreken uit Gal. 3. Hij zag tot zijn verheuging dat de Bijbel in het midden werd opengeslagen. De tekst uit Psalm 68:19 "Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevoerd, Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja ook de wederhorige om bij U te wonen, o Heere God." Er vloeide liefde, vrede en blijdschap in zijn hart. Het was enkel zoetheit. Wat mag dit beduiden? Waar zijn mijn zonden? De Zaligmaker van zijn ziel had ze alle weggenomen. Een klaar gezicht van Zijn lijden en dood werd hem gegeven en dit brak zijn hart in stukken. O, hoe zag hij op Hem en rouwklaagde! Wat heb ik gedaan? De Heere der heerlijkheid heb ik gekruisigd! Hoe wonderlijk werd zijn ziel ingeleid om te zien dat de dierbare Zaligmaker die heilige Wet had vervuld en gehoorzaamd. Dat al zijn vervloekte zonden op Hem gelegd waren geweest en dat Hij geleden had in zijn plaats. Hij had zulk een gezegend gezicht door het geloof van Zijn lijden en sterven. Zijn verzoenend bloed vloeide met zulk een vrede, liefde, blijdschap en vrijheid in zijn ziel dat hij nauwelijks wist waar hij was. Toen de dienst afgelopen was ging hij de straat in, de God van zijn zaligheid zegenende, dankende, bewonderende, prijzende en aanbeddende. Tekst op tekst vloeide in zijn ziel. Hij huppelde van zielevreugd. O, wat een oorzaak van heilige verwondering zag hij in het Wezen Gods, als een rechtvaardig God en toch een Zaligmaker. Hij zag de heilige Wet volmaakt gehoorzaamd en rechtvaardig vervuld in Christus. Want het einde der Wet is Christus tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft (Rom. 10:14). Thuisgekomen mocht hij tegen zijn vrouw getuigen dat God al zijn zonden vergeven had. Ze verstond er (nog) niets van. Maanden achtereen mocht hij in deze gelukkige stand van vrijheid, vrede en lofzegging leven. Hij mocht ervaren wat het is om in de vrijheid der kinderen Gods gesteld te worden.

Een antinomiaan genoemd.

John werd niet begrepen in de gemeente waar hij ter kerke ging. Ze zeiden hem dat hij niet te verzekerd moest zijn. John getuigde dat hij verlost was van de vloek der Wet door het verzoenend bloed van Christus. Ja, dat de Wet nu niets meer met hem te doen had, daar Christus al haar geboden voor hem had gehoorzaamd. *Ook een gewichtig punt voor heden ten dage! De Wet is de goddelozen gezet en niet de rechtvaardigen (1 Tim. 1:9).* Een van de kerkgangers, die beweerde een vriend van hem te zijn, zei bang te zijn dat hij een Antinomiaan was geworden omdat hij loochende dat de zedelijke Wet een regel des levens is voor de gelovige, en dat dit de deur opent voor allerlei zonden. Wat zei John? Bedoelt u de Wet, waarvan Paulus zegt: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet om dat te doen? Neemt u die Wet als uw regel des levens? Die Wet, die gegeven is op de Sinaï, en waarbij het volk achteruit sloeg? Ja, zei die vriend tot hem. Dan ben ik één van die Antinomianen, zei John, maar geloofd zij God, Hij heeft mij van die

Wet verlost. Christus heeft ze voor mij gehoorzaamd. *Hier weer een belangrijke les voor de prediking: Gods volk is niet onder de Wet maar onder de genade. Gods volk heeft het Evangelie als regel (dat is geen leven tegen de Wet, maar naar de Wet!). Het leven is mij Christus mag ze belijden, want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid, maar een nieuw schepsel. En zovelen als er naar deze regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede, en barmhartigheid, en over het Israël Gods (Gal. 6:16). Waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid (2 Kor. 3:17). Blijf in Mij en Ik in u, zegt de Heere Jezus (Joh. 15:4). Gods volk wordt gericht op het Voorwerp des geloofs, Jezus Christus. In Hem wandelen ze volkomen in overeenstemming met Gods Wet, ook al vallen ze dagelijks in de zonde, waar ze overigens voor geen millimeter nog in kunnen leven.*

John merkte dat hoe hij ook getuigde over de vrijheid in Christus en de vergeving van zijn zonden, dat ze hem meer en meer haatten en schuwden. Bijna een jaar volgde een tijd waarin hij de liefde Gods in Christus mocht smaken. Een tijd van blijdschap en vrede. Hij mocht wandelen in de eerste liefde. Hij wenste om ontbonden te zijn en met Christus te zijn. Hij kreeg echter spoedig oefeningen zowel in voorzienigheid als in genade. Op een gegeven moment, toen het derde kind geboren was, hadden ze niets meer te eten. Het waren gersttijden. Hij vluchtte in een plaatsje onder de keldertrap. Viel voor God op zijn knieën en smeekte de Heere om hem weg te nemen. Hij kon de nood in zijn gezin niet langer aanzien. Terwijl hij zo smeekte, kwamen deze woorden met grote kracht en nadruk in zijn ziel: "En zij aten allen en werden verzadigd; en zij namen op, het overschot der brokken, twaalf volle korven (Matth. 14:20). Hij kon het maar niet uit zijn gedachten krijgen. Hij vertelde zijn vrouw dat de Heere zekerlijk iets zou zenden om te eten. Even daarna klopte er een man aan de deur en John deed open. Een herenknecht stond in de deuropening en zei dat zijn meester wat haringen gekocht had om uit te delen onder zijn fabrieksvolk. Hij zou er twaalf afgeven. Terwijl hij zich verwonderde kwam een buurman twee broodkoeken brengen. Hij was zo overweldigd door Gods goedheid en dankte God op het plekje onder de keldertrap. Daarna mochten ze de maaltijd houden van vis en brood, hetzelfde voedsel als Jezus de vijfduizend in de woestijn gaf. De duivel kwam het alles te bestrijden. Toch mocht hij ervaren "En zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen? Ik zeg u, dat Hij hun haastelijk recht doen zal (Lukas 18:7-8)". O, de zegeningen van een God des Verbonds in het ledigen en vervullen, terneerslaan en opheffen, wonden en helen, ontkleden en bekleden, afstoten en toelachen! *Zien we dat ook niet bij de lofzang van Hanna, waar ze spreekt: "De HEERE doodt en maakt levend; Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet weder opkomen. De HEERE maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij. Hij verheft de geringe uit het stof, en de nooddriftige verhoogt Hij uit den drek... (1 Sam. 2:6-8)".*

Roeping tot de bediening van het Evangelie.

Gedurende vele jaren was John Warburton ervan overtuigd dat hij gedoopt moest worden, maar hij had zijn gemoed getracht gerust te stellen, zonder daartoe over te gaan, en dat te meer, omdat hij een afkeer gevoelde om de afgescheiden kerk te verlaten, waar de leden hem altijd zo vriendelijk hadden bejegend. Enige tijd later kwam ds. William Gadsby in Manchester preken in een Baptistenkerk, en John ging erheen om hem te horen. Hij preekte over Matth. 12:35 : "De goede mens brengt goede dingen voort uit de goede schat des harten, en de boze mens brengt boze dingen voort uit de boze schat des harten." Ds. Gadsby toonde eerst aan dat er van nature geen één mens goed was, en o, welke diepten van des mensen verloren en ellendige staat bracht hij voor! Maar toen kwam hij te beschrijven de goede mens, zoals deze stond in Christus, en de goede dingen die dan uit zijn hart werden

voortgebracht. John's ziel werd zo aangedaan en verbonden aan deze prediker, zoals Jonathans ziel verbonden werd aan Davids ziel. Vanaf die dag ging hij naar de Baptistenkerk bij ds. Gadsby, waar hij toen gedoopt is. Tijdens het gebed voor de doopplechtigheid verbaasde het John Warburton dat de prediker God smeekte of Hij hem als instrument in Zijn hand wilde voorbereiden, ter ere van Zijn naam, en ter verdediging van de Waarheid. Naderhand was hij dezelfde niet meer. *We laten de kinderdoop en de volwassendoop nu rusten, omdat dit in het bestek van deze lezing niet aan de orde kan komen. Belangrijk wel om op te merken is dat de Heere hem eerst Christen maakte en toen leraar. De Heere redde hem eerst uit alle nood en verenigde hem totaal, met lichaam en ziel, met zijn dierbare Heere Jezus Christus en daarna mocht hij vermelden die grote weldadigheden van een Verbonds-God.* Meer en meer worstelingen kreeg hij hierover met God. De grootheid en het gewicht van het werk en de afschuwelijkheid van te lopen eer hij gezonden was, lagen hem zwaar op het hart, dat het nacht en dag zijn ernstige verzuchting was, dat hij niet bedrogen mocht worden of het werk aanvangen, zonder de gezegende goedkeuring en gunst des Heeren. *Wat liggen hier een belangrijke lessen voor diegenen die tot het predikambt of opzichtersambt worden geroepen. Mogen we weten dat het in de gunst des Heeren is?* Gedurende vele dagen was hij zeer gelukkig en getroost dat hij alles in de gezegende handen des Heeren kon overlaten. Op een gegeven moment bracht één van de diakenen van de kerk een bezoek aan hem en vroeg hem om een wandeling met hem te doen. Hij vroeg hem: "John, hebt u geen werkzaamheden in uw gemoed gehad, omtrent het prediken?" De diaken vertelde dat ze één keer per week met vrienden een persoonlijke bijeenkomst in huis hielden en dat ieder, die daartoe door de Heere in staat werd gesteld, mocht spreken over een tekst der Schrift. De diaken vroeg John om een keer te spreken. En dat gebeurde. John beefde als een blad toen het zover was. Alles leek hem onmogelijk. Doch nadat hij de tekst gelezen had werd de vrees voor de mensen weggenomen en daalde de Heere in zijn ziel af en werd zijn mond geopend. Last had John ook van vervloekte hoogmoed, dat hij als prediker heel wat zou zijn. Tijdens een preekbeurt snoerde de Heere zijn mond. Hij moest voor de vergadering belijden dat God zijn mond had toegesloten. Hij liet zich neervallen op de zitplaats en dacht dat God hem ter helle zou zenden. Er heerste enige tijd diepe stilte. Hij dacht openbaar te komen als een volkomen afvallige. Na grote worstelingen, kwamen enkele dagen daarna enige vrienden uit Bury in Lanchire hem een bezoek brengen. Ze nodigden hem uit en de tweede zondag vroegen zij hem een woord van vermaning tot hun te spreken. Wat vloede er een leven en zoetheid in zijn ziel. De Heere opende zijn mond. Daarna bracht de duivel weer iets anders op het tapijt, dat een scherpe verzoeking bleek, namelijk, dat hij nooit een waarachtig bewijs ontvangen had, dat de zalving des Geestes hem geschonken was, om het Evangelie te prediken. O, wat ging zijn ziel uit tot God met smekingen en geweën! De personen waarvoor hij sprak getuigden dat hij van God tot het werk gezonden was, doch John had behoefte om het te weten uit Gods eigen mond. Op een nieuwe zondag, onderweg naar Bury, gevoelde hij zich zo jammerlijk gesteld. Geen tekst, de Bijbel een verzegeld boek, geen antwoord op het gebed, en de duivel hem toebrullen: God heeft hem verlaten. Al zijn vervloekte hoogmoed kwam weer naar boven. *We zien geliefden, hoe de duivel tekeer gaat. Hoe zelfs oude koeien uit de sloot gehaald worden. Zelfs met Bijbelteksten gaat de duivel te keer, net als bij de verzoeking van de Heere Jezus. Zo ging het keer op keer. Vele duisternissen, maar tegelijk wonderlijke uitredingen en openingen die de Heere gaf. De Heere roerde op de onmogelijkste momenten John's lippen aan met een kool van Zijn altaar, zodat zijn mond geopend werd en hij de woorden Gods mocht spreken.* Uiteindelijk kwam er een beroep uit Rochedale wat hij mocht aannemen. Zijn volgende

gemeente werd Trowbridge, nadat hij beroepen was te Maidstone en Trowbridge. Hij moest naar Trowbridge. Bijna 22 jaar mocht hij bevinden het Woord Gods de waarheid te zijn.

Ontmoeting met ds. W. Huntington.

Verscheidene jaren vóór Warburton begon te prediken, was hij op een avond bij een bidstond. Iemand gaf hem toen het boekje “Het Koninkrijk der hemelen ingenomen door gebed”, geschreven door Huntington, een kolendrager. John leek het een arminiaans geschrift. Hij kwam echter tot ander inzicht toen hij het las. Het jaar vóór Huntington stierf was hij leraar in de Hoop-kapel te Rochedale. Ze zaten daar toen onder de schulden. Toen hij het boekje van Huntington had gelezen, had hij God beloofd om deze man Gods op te zoeken als het in de weg van Gods voorzienigheid kwam om dit te doen. Nu was hij in Londen, de plaats waar Huntington woonde, om geld te verzamelen voor de kapel. Hij kwam tot het besluit om naar Huntington te gaan. Hij werd binnen gelaten en werd naar de kamer geleid waar de goede oude man aan zijn tafel zat met zijn Bijbel open voor hem. Warburton beefde zo erg dat hij nauwelijks een woord kon zeggen. Ten slotte zei hij het boekje “Het Koninkrijk der hemelen in genomen door het gebed” gelezen te hebben en dat het tot zegen voor zijn ziel was geweest. De goede oude man sprak geen woord en keek niet op. Na enige minuten zei Warburton: “Het is genade als wij arme zondaren zijn”. De oude man keek op en zei: “Er zijn veel arme zondaren, die van de zaak niets afweten”. “Ja, ik geloof ook dat die er zijn”, zei Warburton, “maar het is genade als de Heere ons gebracht heeft daar, waar wij te weten komen, dat wij arme, verloren zondaren zijn”. Huntington keek hem recht in het gezicht, wat op Warburton scheen alsof hij door zijn blik hem van de stoel wilde afslaan, en sprak weer: “Er zijn veel arme zondaren, die van de zaak niets afweten”. Warburton vond zich een arme, onkundige dwaas. Hij zat te zweten en te beven en wist niets te zeggen. Maar gezegend zij de dierbare vertrooster! Hij scheen in zijn hart en Warburton mocht zeggen dat als God de Heilige Geest de dode zondaar levend maakt, zijn blinde ogen opent en hem doet zien, dat hij een arme verloren zondaar is, Hij hem dan niet verlaat, totdat Hij het in zijn hart doet verstaan, wat het is een verlost zondaar (saved sinner) te zijn en doet weten wat de liefde van God is en de zoetheid daarvan, als Hij ze in het hart openbaart. De oude man keek vervolgens op en zei: “Wat kent gij van de liefde Gods? Wat is zij? En wat zijn de vruchten daarvan als zij gekend en in het hart ondervonden wordt?” Wederom liet Huntington het hoofd vallen. Toen begon Warburton te vertellen waar de Heere hem voor het eerst ontmoet had, als hij verkeerde in een gal van bitterheid en samenknoping van ongerechtigheid en hoe Hij hem eensklaps omgehakt had, ja geslacht en gedood aan de genoegens der zonde, waarin hij gewoon was te leven, en ze als spijs en drank genoot. Verder vertelde Warburton hoe hij dag en nacht gezwoegd en gewerkt had om enige gerechtigheid te verkrijgen, op hoop, dat God hem dan genade wilde bewijzen. Hij ging voort met te verhalen dat de wet der werken, als een heilige wet, in zijn geweten werd geopenbaard en dat hij haar bevonden had te zijn een letter die doodt, en de bediening des doods en der veroordeling is, en hoe lang hij gelegen had in de buik der hel, met de toorn Gods in mij, niet meer hoop hebbend dan de duivelen, om ooit barmhartigheid te verkrijgen. Warburton zei hem ook de honden en elk schepsel, benijd te hebben, die geen ziel hadden om voor God te verschijnen. Toen vertelde hij hem waar en wanneer de Heere vrede, liefde, barmhartigheid, bloed en vergiffenis aan zijn ziel had geopenbaard en hoe toorn, schrik, schuldgevoel, gevangenschap, ellende en hel waren weggevloeden en hoe liefde, barmhartigheid, vrede, vergiffenis en vrijheid in zijn hart in de plaats kwamen, met de gezegende en zoete vruchten, die maanden aaneen daarop volgden. Het gelaat van de oude Huntington werd er merkbaar door veranderd, hij keek op terwijl de tranen hem langs de

wangen biggelden, en hij loofde God voor hetgeen de Heere hem had willen leren. Ze weenden beiden en loofden God voor de vrije en ongehouden genade, geopenbaard in het redden, onderwijzen, bewaren, ondersteunen, uithelpen en vertroosten, zodat zij samen met Paulus konden zeggen: “Door de genade Gods ben ik wat ik ben (1 Kor. 15:10)”. Na nog enige tijd gesproken te hebben werd hartelijk afscheid genomen en gaf Huntington de woorden mee: “Moge de Heere, de God van Abraham, Izaäk en Jakob, u zegenen en met u gaan”. De Heere ging met hem op pad op een zeer wonderlijke wijze. Hij verkreeg het geld om de schuld af te lossen en keerde terug naar Rochedale met blijdschap en vrede.

Handelingen des Heeren met het gezin

John heeft veel beproevingen meegemaakt. De jongen die verkering had met zijn oudste dochter had haar in een onteerde toestand verlaten. Wat een zware slagen voor John en zijn vrouw. Soms voelde hij zelf gramschap en toorn tegen zijn eigen kind oprijzen, of zelfs tegen God. Op zekere dag, in zo'n ellendige toestand, kwamen deze woorden met kracht in zijn ziel: “Want wie onderscheidt u? En wat hebt gij dat gij niet ontvangen hebt? (1 Kor. 4:7)” O, hij gevoelde dat hij geen steen kon opnemen om op zijn kind te werpen. Hij viel voor God in verbrokenheid des harten. Wat gevoelde hij ook een liefde tot zijn kind, en een gebed om haar zielsbehoudenis. Zijn jongste kind, Rhoda, waar hij zeer aan gehecht was, werd weggenomen op driejarige leeftijd. Zelf zegt Warburton ervan dat zij van al de afgoden die hij ooit gehad had, wel de grootste van allen was. Voordat hij wegging om te gaan preken te Wallingon, Londen en Brighton zei Rhoda tot hem: “Vader, zal ik u ooit weerzien?” Het sneed als een dolk door zijn ziel. De eerste brief die hij ontving na zijn vertrek meldde dat ze erg ziek was. Hij kreeg worstelingen aan de troon der genade voor het kind, maar vond geen toegang of vrijheid tot God. Hij gaf hem geen antwoord. Toen hij in Brighton kwam ontving hij een brief met een zwarte rand. Zijn dochtertje was overleden. John kreeg te ervaren om de roede te kussen, en Hem, Die ze besteld had. Hij kon van zijn kind afzien en God in zijn hart loven, dat Hij het weggenomen had, en hem van zijn afgod ontdaan en hem tot zichzelf gebracht had. Daarna is ook zijn vrouw in een weg van recht toegebracht tot de gemeente die zalig wordt. Onder de prediking over Psalm 12:5 “Om de verwoesting der ellendigen, om het kermen der nooddriftigen zal Ik nu opstaan, zegt de Heere; Ik zal in behoudenis zetten, die Hij aanblaast”, werd ze op de Rotssteen Christus geplaatst en een nieuw lied in haar mond gegeven. Ja, zei ze, ik vermag alle dingen door Christus, Die mij krachten geeft. Het gezin Warburton moest vele beproevingen ondergaan. Zijn jongste zoon is ook nog vijf keer weggelopen en wonderwel door de Heere opgeraapt en tot bekering gebracht. Men mocht in afhankelijkheid des Heeren leven, en de Heere handelde wonderlijk. Ook geld om schulden af te lossen werd op wonderlijke wijze, in de voorzienigheid Gods, ontvangen. O, wat werd de ziel door zulke dierbare uitreddingen bevestigd in en bekrachtigd door de liefde, barmhartigheid, genade en getrouwheid van een Verbonds-God jegens zichzelf en Zijn dierbare kinderen, die tot het uiterste gedreven, niet weten wat ze doen moeten. De Heere hoort het geroep van Zijn uitverkorenen!

Prediking

Hij stond er niet zo verwonderd over, dat er zoveel leraars zijn, die verachting uitgieten op een bevindelijke godsdienst, want hoe is het mogelijk, dat zij, die nooit bevindelijk leerden verstaan de diepte der ellende van hun eigen dwaasheid, van hun eigen geringheid, van hun eigen nietigheid, en zodoende menen dat het een vreselijke vermetelheid van zo'n ellendige zou zijn, om de mond te openen in de naam van een heilig God. Ze hebben bijgevolg geen kennis van de smarten, en het zuchten en kermen, dat niet onder woorden gebracht kan

worden. Ik zeg, hoe is het mogelijk voor dezulken, iets te kunnen zeggen van een bevindelijk werk, als zij daarvan volstrekt onkundig zijn. Zij kunnen daar niet in komen, tenzij het eerst in hun harten komt. Maar, meldde John Warburton, mijn ziel heeft het aan beide kanten ondervonden, zodat ik niet anders kan dan naar de mate der gaven die God mij verleent, gedurig voor het volk te komen met hetgeen ik getast, gesmaakt en gevoeld heb; zodat de noodzakelijkheid mij is opgelegd, om een bevindelijke godsdienst te verdedigen. Het was de zielsverzuchting van Warburton dat de Heere nog vele mannen mocht verwekken, bekwaam om Zijn waarheid te verdedigen, in deze dagen van een lege belijdenis. Mannen, die onderscheid kennen tussen vorm en wezen, tussen letter en geest, tussen een lege en een waarachtige belijdenis, tussen de zuivere tale Sions en het praten der geveinsden. O, dat het de Heere behaagde veel zulke mannen uit te stoten!

Warburton kon uit de geschriften van anderen nooit iets ophalen wat voor hem tot enig nut is geweest op de preekstoel. Hoewel hij ze erkende en beminde en hun geschriften voor zijn ziel veel goeds gedaan hebben, zo waren deze hem toch voor de preekstoel evenals hij er nooit één woord van gelezen had. Wat een onderscheid is er tussen veel van de tegenwoordige leraren in hun prediken en mijn hinkende wijze van prediken, zo zei Warburton. Hij kon een andermans briefje niet op de preekstoel brengen. Vele leraren, die belijden dienaren van God te zijn en die toch een ellendig figuur maken zouden als zij de werken van anderen niet tot hun beschikking hadden. En hij vreesde zeer, dat het hun meer boeken papier gekost heeft om hun redevoeringen uit te schrijven, hun verdelingen en onderverdelingen en toepassingen klaar te maken, dan dat het hen ooit uurtjes gekost heeft in gewezen en smekingen tot God in het verborgen, of Hij het hen in het openbaar vergelden wilde. Mij dunkt, er is één tekst, die velen van de heren van de toga mogen voegen aan het eind van iedere volzin van hun redevoeringen, hetzij dit betreft, leerstellingen, ondervinding of praktijk, namelijk: "Ach mijn heer, want het was geleend (2 Kon. 6:5)".

De laatste levensdagen.

En dan is ook het einde van de arme bedelaar gekomen. Tachtig jaar wordt hij op 28 oktober 1856. In diezelfde maand wordt hij ziek; een hartkwaal. Hij kan niet meer preken. De gemeente legt hij in Gods handen. Hij verlangt heen te reizen om bij zijn Heere te zijn.

Op 2 april 1857 wil hij nog iets opschrijven, maar het gaat niet. Dan probeert hij met de laatste krachten iets te zeggen. Zijn vrouw en kinderen horen hem zeggen: 'Hal---, Hal---'; en dan met krachtige stem: 'Hallelujah!' en direct daarop blaast hij zijn ziel uit in de handen van zijn dierbare Zaligmaker. Zo leeft en sterft John Warburton op de weldadigheden (= genadige verbondstrouw) van zijn Verbonds-God!